

НЕВЕРБАЛІКА ПОЛІТИЧНИХ ДИСКУРСІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Виявляються і систематизуються невербальні характеристики політичного дискурсу. Визначається як правильно використовувати невербальну поведінку задля отримання найкращого результату.

Ключові слова: невербальна поведінка; політичний дискурс; частота основного тону; модальність.

Abstract

It is dedicated to the identification and classification of nonverbal characteristics of political discourse. It determines how to use non-verbal behavior properly to get the best result.

Key words: nonverbal behavior; political discourse; fundamental frequency; modality.

Вступ

Мова і невербальна поведінка людей в інформаційну епоху є предметом підвищеного інтересу для багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників [1; 2]. Крім того, політична діяльність та її висвітлення в ЗМІ відіграють велику роль в житті сучасного суспільства. Нині різко зростає потреба в співпраці експертів в області невербальної поведінки, політичної психології, журналістики, політології та інших сфер з різними спецслужбами, розвідувальними управліннями та урядовими організаціями з метою підвищення ефективності їх роботи та запобігання можливих актів агресії, а також нейтралізації політичних загроз.

Основна частина

Політичний дискурс, володіючи високою комунікативною спрямованістю і орієнтацією на масову аудиторію, являє собою особливий вид мови. Жести, міміка, пози, положення в просторі відіграють значну роль в процесі політичного виступу. Стародавні греки віртуозно володіли ораторським мистецтвом, за допомогою спеціальних знаків фіксували і описували жестикуляцію, вираз обличчя. «Кожному положенню тіла відповідає свій жест: все, аж до позиції ніг, має своє значення ...» [3].

Багато авторів підкреслюють важливість контролю над мовою тіла і ефективність використання його як засіб спілкування. Це забезпечує оволодіння увагою аудиторії, так як люди мають здатність відчувати ті ж емоції, які відчувають оточуючі. Коли люди дивляться на політика, у них спостерігаються підсвідомі реакції - напружуються ті ж м'язи, що і у виступаючого. Тому вплив на аудиторію може бути досягнутий ретельно відпрацьованими рухами, які, поряд з мімікою, відображають модально-емоційні значення висловлювань.

Дослідники виділяють невербальні дії, які проявляються як на несвідомому рівні (мімічні рухи, що відображають емоції), так і використовуються свідомо. До останніх зараховують погляд, вираз обличчя, пози, ходу, поставу, маніпуляції з предметами, організацію простору, паузи і жести. Хоча жестикуляція є обов'язковою частиною мовної поведінки, політик не завжди віддає собі в цьому звіт. Традиційно під жестами розуміються рухи рук і кистей, так як вони найбільш помітні й виразні. У більш широкому сенсі, жест являє собою будь-який тілорух - не тільки руки, але і голова, шия, плечі, ноги, весь корпус роблять рухи під час промови, роблячи акцент на найважливіших словах і надаючи виступу оратора більш переконливий і захоплюючий характер. Однак при цьому, жестикуляція не повинна бути безперервною і довільною. В результаті відпрацювання жестів, вони повинні стати різноманітними, скоординовані між собою і синхронізовані з промовою, складати єдине ціле зі словом та інтонацією [4].

Візуальні стратегії виступаючого можуть бути різними в залежності від темпераменту і характеру самого політика, від типу аудиторії, теми, часу і місця виступу, гендерного, вікового та інших факторів. Слід, однак, пам'ятати, що тривалий погляд, спрямований на когось з аудиторії, може викликати відчуття дискомфорту у слухача, а незначний візуальний контакт або його відсутність можуть бути інтерпретовані як байдужість і відсутність інтересу до предмету розмови.

Особливі вимоги висуваються до пози, яка повинна бути природною і невимушеною, а м'язи колін, рук і плечей розслаблені. Якщо промовець звертається до аудиторії в положенні сидячи, то необхідно, щоб він сидів прямо, розправивши плечі, тримав руки перед собою, посунувся ближче до столу і злегка нахилився до слухачів [5]. Описуючи позу політика, який стоїть, фахівці радять ступні ніг розташувати на ширині 30 см, що забезпечує можливість як твердо стояти, утримувати рівновагу, так і при необхідності переміститися. Крім того, у такому положенні людина відчуває себе впевненіше [6]. У вітчизняній літературі вказується, що, приймаючи універсальну позу, слід тримати ноги на ширині плечей, а центр ваги має припадати на всю площину опори. Для того, щоб у необхідний момент можна було змістити центр ваги, одна нога трохи виступає вперед. Пряма постава політика і злегка піднята голова, розгорнуті плечі, втягнутий живіт сприяють ритмічному правильному диханню в такт усного мовлення і надають впевненості промовцю [7].

Ці рекомендації повинен враховувати політик, оскільки невербаліка повинна відповідати змісту повідомлень. Тут важливими є інтонація - мелодика, наголос, темп і паузи, тембральне забарвлення голосу, гучність, а також правильна артикуляція. Зокрема, від темпу мови залежить чіткість дикції, сприйняття важливої інформації. В середньому швидкість мовлення повинна становити 100-120 слів і не перевищувати 150 слів за хвилину [8]. Темпоральну організацію висловлювань становлять і паузи, які можуть відрізнятися за тривалістю і функціями. Як відомо, паузи бувають логічні, синтагматичні та інші. Таким чином, чітке інтонаційне структурування політичних дискурсів, а також невимушена поза, легкість рухів, володіння жестами, мімікою і візуальним контактом підсилюють виразність мови, сприяють її більш ефективному сприйняттю.

Висновки

Таким чином, невербальні засоби в сукупності з лексичною складовою використовується політиком з метою проінформувати і переконати електорат; вони сприяють формуванню політичної свідомості; впливають на процес прийняття адресатом тих чи інших рішень; дозволяють простежити смислові домінанти у виступах політиків. Невербальні прояви додають виразності та переконливості виступам у разі, якщо відповідають змісту. Політик здатний контролювати власну невербаліку, але певний час. Незручні питання, або несподівані зауваження чи ситуації здатні «зняти» контроль політика і проявити його справжні емоції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляевская Е. Г. Фрейм «Політик» в англомовному біографічному дискурсі. *Політична лінгвістика*. Єкатеринбург. 2012. № 2 (40). С. 21-27.
2. Денисюк С. Г. Комунікологія : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2015. 102 с.
3. Будаев Е. В. Політична метафорологія: ракурси порівняльного аналізу. *Політична лінгвістика*. Єкатеринбург. 2010. № 1 (31). С. 9-23.
4. Дем'янков В. З. Політичний дискурс як предмет політологічної філології. *Політична наука. Політичний дискурс: Історія і сучасні дослідження*. 2002. № 3. С. 32-43.
5. Кубрякова Е. С. Про термін «дискурс» і пов'язаної з ним структури знання. *Мова. Особистість*. Москва: Мови слов'янської культури, 2005. С. 23-33.
6. Шевельова Е. О. Семантичні домінанти смислового простору «POWER» («СИЛА») в сучасній англійській мові: дис. ... канд. філол. наук. М., 2015. 230 с.
7. Екман П. Психологія брехні. Обмани мене, якщо зможеш. СПб. : Пітер, 2017. С. 210-211.
8. Чудінов А. П. Політична лінгвістика: навч. посібник. М.: Флінта: Наука, 2006. 254 с.

Мосійчук Вікторія Володимирівна – студентка групи МЗД–17б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: viktoriiia.mosiichuk@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Viktoria V. Mosiichuk - Faculty of Management and Information Security Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: viktoriiia.mosiichuk@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, svetadenisiyk@gmail.com.